

- Musaïos** - 1.v gréckej mytológii spevák, syn alebo žiak Orfea; prvý kňaz Déméter v Eleuzíne, kde na jej počtu zložil hymnos
2.v 2.pol.5.st. grécky básnik, autor básne *Héró a Leandros*, ktorá ovplyvnila neskoršiu básnickú tvorbu
- musala** - mešita s otvorenou stĺpovou sieňou; pozri *islamská architektúra*
- Musée d'art moderne (v Bruseli)** - súčasť komplexu múzeí *Musée royal des Beaux-Arts/Koninklijk Museum voor schone kunsten*
- Musée de Sculpture comparé du Trocadero (v Paríži)** - základom jeho zbierok bol súbor odliatkov diel, vystavený prvý raz na Svetovej výstave v Paríži 1878
- Musée de Jeu de Paume/mize de póm** - múzeum impresionizmu a postimpresionizmu v Paríži (niekdajšia loptáreň v Tuileriách); vytvorená zo zbierok Louvre a niekoľkých významných donácií; zastúpení: C. Monet, E. Manet, A. Renoir, E. Degas, V. van Gogh, P. Cézanne, P. Gauguin, H. Toulouse-Lautrec
- Musée des Arts décoratifs/mize dezár dekoratif** - umelecko priemyselné múzeum v Paríži založené 1877; umiestnené v jednom z krídiel Louvre; má 80 tis. múzejných exponátov; zastúpené gotické a renesančné tapisérie, gotická plastika, zbierky zlata a striebra, nábytok, porcelán, fajáns, textil, bižutéria, sklo; bohatá je najmä secesná tvorba
- Musée des Monument francais (v Paríži)** - pozri *odliatok*
- Musée des Thermes et de l'hôtel de Cluny/mize de term e de lotel de klíny** - múzeum stredovekého umenia v Paríži v paláci z konca 15.st., vystavanom na mieste základov rímskych kúpeľov; základná zbierka A.du Sommerarda; pre verejnosť otvorené 1843; tapisérie, výšivky, užité umenie, plastiky, maľba, nábytok
- Musée d'Orsay/mize dorse** - múzeum umenia 19.-20.st. v Paríži; budované od 1981 z budovy bývalej železničnej stanice; plánované otvorenie 1986; súbory maľby, sochárstva, grafiky, fotografie, užitého umenia, expozície o svetových výstavách, divadle ap.; najvýznamnejšie maliarske diela: E.Delacroix, *barbizonská škola*, *impresionisti* a *postimpresionisti*
- Musée National d'Art Moderne/mize nasjonal dár** - múzeum moderného umenia v Paríži; otvorené 1947 v Palais de Tokyo, 1977 väčšina diel premiestnená do Centre national d'art de culture Georges Pompidou v Paríži (Beaubourg); diela umelcov narodených po 1870 do súčasnosti (napr.Matisse, Picasso, Chagall, F.Kupka, J.Šíma, J.Miró); pri múzeu inštalovaný *atelier* C.Brancusie s početnými umelcovými dielami
- Musée National du Louvre/mize nasjonal dy luvr** - jedno z najväčších svetových múzeí umenia; z pôvodných kráľovských zbierok bolo múzeum oficiálne vytvorené počas revolúcie 1793; v súčasnosti má zbierku 400 tis. predmetov: antické umenie (*Afrodite Mělska*, *Niké Samothrácka*), staré orientálne umenie, egyptské, umenie, sochárske zbierky od stredoveku do poč. 20.st. (Michelangelo, J.A.Houdon, A.Rodin), *užité umenie*, maliarske zbierky: Leonardo da Vinci, Tintoretto, P.Veronese, A.van Dyck, Rembrandt, Rubens, J.van Eyck, Dürer
- Musée royal des Beaux-Arts/mize rojal de bozár** - *Koninklijk Museum voor schone kunster*; komplex múzeí, ku ktorému patria múzeá starého umenia v Bruseli a Antverpách a *Musée d'art moderne* v Bruseli; základ bruselskej zbierky tvorí miestodržiteľská a kráľovská kolekcia, ťažiskom je *flámske maliarstvo* 15.-17.st. (R.van der Weyden, D.Bouts, J. Gosaert, B.van Orley, P.Bruegel st., D.Teniers); základom antverpskej zbierky tvorí kolekcia *Akademie umenia v Antverpách* (ťažisko flámskych *primitívov* (J.van Eyck), P.P.Rubens, J.Ensor
- múseion** - Baleka: gréc. „chrám Múz“; vo starovekom Grécku spoločenstvo (*thiasos*) umelcov a učencov sústredených okolo kultu Múz, pod ich ochranou rozvíjali svoju tvorbu a bádanie; musaïos tiež označením svätyne zasvätenej Múzam, neskoršie budovy, v ktorej sa umelci a učenci venovali tvorbe a kde aj bývali; boli v nej umiestnené aj literárne a výtvarné diela; najstaršia v Alexandrii založená v 280 pr.Kr. Ptolemaiovcami (Sótér I.); alexandrijský museion rozvíjal filologické štúdium, prírodné vedy, lekárstvo a d'.; bol vybavený *knižnicou* (pozri *bibliotéka*) so 700 *rukopisnými* zvitkami, hvezdárňou, *zoologickou* a *botanickou záhradou*, pitevňou; museiony sú považované za zárodok *univerzít*, *múzeí*, hoci ich zbierky tvorili kultovú hodnotu a boli majetkom chrámov; významným múseionom bol *heraion v Olympii* (rozsiahla zbierka sochárskych diel) alebo museion v Sikyone (už koncom 4.st.pr.Kr. zbierka súčasného maliarstva: pozri *sikyónska škola*); egyptským variantom museionu bol *bít mummi*; porovnaj *academia*; pozri *grécka antická kultúra*; *botanická záhrada*; *Alexandria*
- museo dell'opera dell duomo** - tal. múzeum dómskej huty; taliansky typ umeleckého múzea zriadeného pri dómoch; sústreďuje, uchováva a zverejňuje umelecké diela z majetku *dómu*, ktoré neslúžia ako kultové predmety; múzejné zbierky týchto dómov (obrazy, textilie, diela umeleckých remesiel ad'.) sú veľmi významné (Donatello v zbierkach florentského dómu); svoje múzeá majú i dómy v Siene, Miláne a d'. talianskych mestách; pozri *opera dell duomo* > *domopera* > *huta stavebná*; *výstavníctvo*

Museo del Bargello/dželo - Museo nazionale (vo Florencii)

Museo del Prado (v Madride) - jedna z najvýznamnejších svetových galérií; založené 1819 počas vlády Ferdinanda VII. ako kráľovská zbierka v budove architekta Juana de Villanueva (1739-1811); najväčie zbierky španielskeho maliarstva od 15.st., veľké súbory diel El Greca, F.Goyu, D. Velázqueza; ďalej zastúpení J.Ribera, F.Zurbarán, B.E.Murillo; z ďalších európskych umelcov: H.Bosch, P.Bruegelst., A.Mantegna, Raffael, Tizian, Rubens (pozri *Perseus*)

http://sv.wikipedia.org/wiki/Kategori:M%C3%A5lningar_p%C3%A5_Pradomuseet

Museo Laterano (v Ríme) - pozri *Dobrý pastier* (Beliana)

Museo nazionale (vo Florencii)/Museo del Bargello - jedno z najväčších múzeí v Taliansku; založené 1859, sídli v Palazzo del Podestà zo 14.st., v kaplnke fresky od Giotta; zbierky florentského sochárstva zo 14.-16.st. (pozri *renesancia*; Donatello, Verocchio, *terakoty* od Luku a Andrea della Robbia, Michelangelo, J.Sansovino, B.Cellini); zvyšky *medickej* zbrojnice a zbierka *majolík* z 15.st., stredoveké *umelecké remeslo* (*tapisérie*, drobné plastiky, zbrane, textílie)

Museo nazionale (v Neapoli) - základ tvorí *farnéské* a *bourbonské* zbierky; jedna z najväčších zbierok *antického umenia* (pozri *antikvarium*) na svete (tzv.*farnésky býk*, mozaiky a nástenné maľby z *Pompejí* /pozri *pompejské maliarstvo*/, zbierka *váz*); v bývalom paláci Capodimonte *pinakotéka*, *galéria* 19.st., *tapisérie*, zbierka *majolík* a *porcelánu* a ď.; v obrazárni predovšetkým Tizian, A.Carracci, J.Ribera, neapolskí majstri (B.Cavallino, L.Giordano, S.Rosa, M.Preti, F.Solimena)

museum - lat.; *muzeum*

Museum Boymans-van Beuningen/fan bény (v Roterdame) - založené 1849; základ tvorí zbierka zberateľa F.J.O.Boymansa; 1958 prírastok z rozsiahlych zbierok D.G.van Beuningena; bohaté fondy od stredovekého maliarstva po súčasnosť (D.Bouts, H.Bosch, P.Bruegel st., F.Hals, Rembrandt, P.P.Rubens, fr. a tal. *impresionisti* a *postimpresionisti*: Gogh, P.Mondrian)

Museum Ludwig (v Kolíne n. Rýnom) - vznik 1976 vyčlenením umenia 20.st. z fondov Wallraf-Richartzovho múzea; významné diela nemeckého *expresionizmu* (E.L.Kirschner, K.Schmidt-Rottluff) a zo zbierky Petera Ludwiga: *pop-art* a americké umenie 60.rokov (R.Lichtenstein, C.Oldenburg, A.Warhol); reprezentatívna zbierka ruského *konštruktivismu* (El Lisickij, K.S.Malevič), ďalej P.Picasso, M.Chagall, H.Arpa, S.Dalí

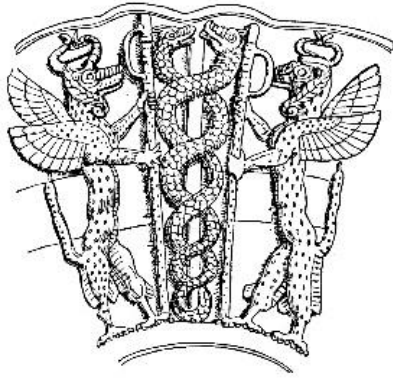
Museum of Fine Arts (v Bostone) - založené 1869 zo súkromných zbierok a darov; bohaté zbierky európskeho, ázijskeho, egyptského a antického (pozri *antikvarium*) umenia, *užitého umenia* (anglické striebro, *porcelán*), západoeurópskeho sochárstva; významná zbierka európskeho maliarstva (El Greco, D.Velázquez, Tizian, Tintoretto, Rubens, Rembrandt); bohatá zbierka francúzskeho *impresionizmu* a *postimpresionizmu* a amerického umenia; *vázové maliarstvo*: *Únos Heleny*, *Opitie Polyfema*

Museum of Modern Art (v New Yorku) - skratka *MOMA*; založené 1929 s cieľom zhromažďovať diela súčasných umelcov z celého sveta; zohralo významnú úlohu pri formovaní newyorskej maliarskej školy; zastúpení umelci: Cézanne, V.van Gogh, P.Picasso, J.Miró, V.Kandinskij, P.Klee, P.Mondrian; americké maliarstvo a moderní sochári: C.Brancusi, A.Giacometti, A.Calder; zbierka *užitého umenia*; pozri *seecsia* (Baleka)

http://it.wikipedia.org/wiki/Museum_of_Modern_Art

Museum Nacional de Arte Antiga (v Lisabone) - pod názvom *Národná galéria umenia* existovalo od 1868 pri kráľovskej *akadémii*; 1883 premiestnené do paláca Janelas Vertes; zbierky *tapisérií*, *keramiky*, *nábytku*, sochárstva; maliarske školy: portugalská 15.-19.st., *flámska*, nemecká, španielska a talianska

mushusu/mušhušu - mezopotámske (sumerské) okrídlené *monštrum*; iný termín pre babylonského draka *Mašhušu*; pozri *bohovia sumerskí*; *Ningizzida*

mušhušu pozerajúce na boha Ningizzida
(kresba podľa artefaktu; 2100pr.Kr.)

de 'Musi Agostino - A. Veneziano

Musiałowicz Henryk - (†2015); poľský umelec; vo svojej práci sa zaoberal závesným obrazom a *muralizmom*, navrhoval farebné sklo a robil grafiku

<https://www.google.sk/search?q=Musia%C5%82owicz+Henryk&espv=2&biw=1848&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCNPJj9CN6sYCFQEXFAodDt8HxQ>

http://www.agra-auctions.com/gallery.php?off=0&curr=PLN&sch=1&ord=cu&s=1&gal=1&id_malarza=918

<http://elektron.net.pl/galeriaag/index.php?musialowicz-henryk,1166>

H. Musiałowicz: ? (kombinovaná technika)

musívne umenia - Baleka: nástenné umenia; napr. *mozaika, sgrafito, enkaustika, gobelín*; pozri *musívny musívne zlato* - prášková zliatina cínového bronzu, nahrádzajúca práškové zlato; pozri *chrysografia; bronz cínový*; porovnaj termín *metal*

musívny - nástenný, majúci vzťah ku stene, príp. blízkosť významu *monumentálny* (?)

muslimský - *islamský, moslimský*; pozri *templári*

muskovit - bezfarebný sivastý nerast zo skupiny slúd; chemicky hlinitokremičitan draselný; šupiny muskovitu sú súčasťou *pieskovca*

Múspellheim - tiež Múspell; v *severskej mytológii* ohnivý svet na juh od priepasti *Ginnungagapu*, starší než ľadový *Niflheim*; na hranici stojí obor *Surt* (vodca kmeňa obrov *Múspellsmegir*) s horiacim mečom a strážia Múspell pred votrelcami; z iskier a horúceho popola, ktoré vyletovali Múspellu, vytvorili bohovia nebeské telesá, najmä *mesiac* a *slnko* (pozri *planéty*); pri konci sveta (*Ragnarök*) bude tento svet stáť na strane zla, kedy nakoniec *Surt* spáli celý svet; pozri *lokalita v severskej mytológii, deväť svetov severskej mytológie, kozmogónia, mýty kozmogonické, mýty stvoriteľské*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%BAspellheim>

Muspilli - www: starogermánsky fragment eposu z obdobia okolo r. 870, objavený 1817 a vytlačený 1835 Johannom Andreasom Schmellerom; názov Muspilli s odkazom na kľúčové slovo v texte; niektoré teórie naznačujú, že sa jedná o kresťanskú verziu *Ragnaröku*; postavy v 13.st. zmenené kresťanmi; Grau naznačuje súvislosť všetkého materiálu básne, okrem dvoch veršoch, s teológom Efrémom Sýrskym (4.st.); báseň je ukážkou ranej germánskej kresťanskej práce v kombinácii s prvkami germánskeho pohanstva (objavuje sa prorok *Eliáš, Antikrist* a *Posledný súd*); pozri *koniec sveta*

<http://de.wikipedia.org/wiki/Muspilli>

mušelín - jemná polopriesvitná mäkká tkanina v *plátnovej väzbe*, z *bavlnenej* alebo aj *česanej vlnenej* priadze; prvé mušelíny dovážané z Orientu, módnym materiálom najmä v čase *Napoleonovej expanzie* (pozri *móda*: Veľká francúzska revolúcia, 1789); pozri *textília*

V. M. Corcos: Portrét dámy

tzv. **mušelínová choroba žien** - v súvislosti s heslom móda:

muška - zamatová ozdoba na tvári imitujúca prirodzené „znamienko krásy“; pozri *móda*

M. J. Melendez: Elisavet Farnese, kráľovná Španielska (1718-1722)

muškát (rastlina, kvet) - pozri *kvet*

J. Schubert: Muškát (1941)

mušketier - pozri *rapier*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Musketeer>

J. de Gheyn II.: Mušketier (1608)

mušľa/lastúra - morským typom lastúry je ustrica; pozri tiež *slimák*

1. obecné symbol *ženského princípu, lásky a plodnosti*; v staroveku spolu s *perlou* spojená s temnými hĺbinami mora (*ženský princíp*), v ktorých sa podľa mýtu na jar pootvorením mušle sa zachytuje oplodňujúci mesačný prach alebo blesk nebeského ohňa (*mužský princíp*) vmetený priamo do vôd a tak sa rodí *perla*; lastúry a perly skutočné alebo umelé boli *amuletom, fetišom*, zaist'ujúcim *plodnosť*; lastúry aj perly významovo určujú obsah zobrazeného výjavu; *atribút Venus* (zrodená z morskej peny), *bohov vodných/morských* (mušľa s *Neptúnom* alebo *Galatheiou* ťahaná *hypokampami* alebo *delfínmi*; pozri *Tritón*; *zlatý vek ľudstva*); v stredoveku mušľa atribútom *pútnikov k svätému hrobu*, neskoršie *pútnikov vôbec* (pozri *apoštol Jakub Starší/Väčší/Mayor*, sv. *Roch*), atribút *Jána Krstiteľa* ale aj *Márie* (L.da Vici: Zvestovanie so sarkofágom a mušľami v strede v *koptskom umení* mušľa vo výklenku *stély* zlučovaná so zrodením *Afrodite* z mora, v spojení mušle krížom odkazuje na pravé zrodenie *duše krstom* vodou; pozri *nika*; *lastovička* (Biedermann); *Afrodite*

2. barokový *ornament* v tvare lastúry, v neskoršej *renesancii* a *baroku* pokrýval vnútro *konchy*; typickým ornamentom približne v 1740; postupne nadobúdal *asymetrický* tvar, a prekrajovanými časťami predznamenal *rokaj*

3. v *buddhizme* symbol *Buddhovho hlasu*; pozri *osem budhistických symbolov*

Dudák: 1. štylizovaná *lastúra*; v neskoršej *renesancii* a ranom *baroku* pokrývala vnútro *konchy*

2. ornament typický pre obdobie 1730-40 (barok); niekedy spájaný s *mriežkovým motívom*, postupne nadobúdal *asymetrické* tvary a pozvoľna sa menil na *rokaj* (rokoko)

Dudák: vápenná schránka mäkkýšov a kôrovcov; v *architektúre*, najmä barokovej a rokokovej, častý dekoratívny motív (pozri *mriežkový motív*); lastúry sa osadzovali do stien barokových *grott* a *pavilónov*, alebo sa plasticky napodobňovali na *fasádach*; obľúbený *štukatérsky motív* rokokovej architektúry; v podobe lastúry boli vytvorené aj rôzne *fontánky* (najčastejšie vo výklenkoch múrov) a ozdobné *kašny*

- v súvislosti s heslom *Afrodite*: podľa inej verzie zostúpil *Zeus* do mušle v podobe *blesku* (bol aj bohom *búrky*) a tak splodil *Afrodite*

pozri *pohár škrupinový*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Last%C3%BArniky>

J. de Flanders: Santiago Peregrino (1507)

J. M. Molenaer: Alegória Vanitas (1633)

B. van der Ast: Zátišie s kvetmi, mušľami a hmyzom (1635)

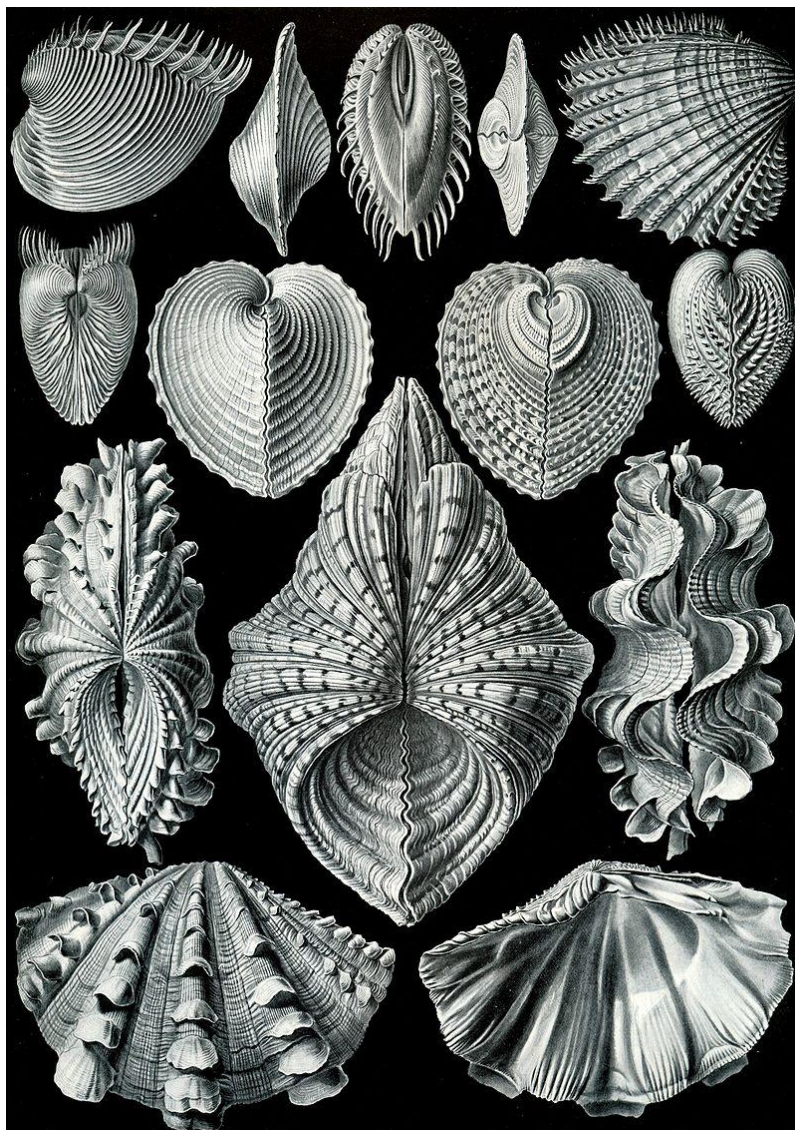
B. van der Ast: Zátišie s lastúrami (1640)

J. Linard: Zátišie s mušľami a koralom (1621-1640)

M. Boelema de Stoma: Zátišie s nautilovým pohárom (17.st.)

Lastúrniky (ilustrácia zo spisu Ernesta Haeckela: Artforms of Nature, 1904)

F. Lipták: Namušlená (2010)

mušľový ornament - ornament mušľový

Mut - 1.manželka egyptského boha *Amóna*, matka boha mesiaca *Chonsa*, *Pani nebies*; neskoršie povýšená na jedno z najdôležitejších egyptských božstiev; personifikovaná ako *supica*; spájaná s bohyňou vojny *Sachmet/Sachmis*; pozri *sup*
2.synonymum *kanaánskeho* a *fenického* boha *Mota*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mut>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Mut>

Muta - lat. mlčanlivá; priezvisko rímskej bohyne mlčania a ticha *Lary*; pozri *rímski bohovia*, *rímska mytológia*

mútenie mliečneho oceánu - *kozmogonická* predstava v *hinduistickej mytológii*; jeden z najobľúbenejších príbehov v hinduistickej mytológii, oslavovaný po stáročia v podobe slávneho Maha Kumbh Mela; popisuje druhé stelesnenie Višnu - Kurma Avatar; až keď Višnu na seba vzal podobu korytnačky, zachránil krajinu; pozri *mliečny oceán*, *Uchchaihshravas*

https://en.wikipedia.org/wiki/Samudra_manthan

<https://www.google.sk/search?q=Samudra+Manthan&esqv=2&biw=1836&bih=990&tbm=isch&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwid-dK846rPAhUB2hoKHcyIALwQsAQIJw&dpr=1>

Mútenie mliečneho oceánu (Angkor Wat, Kambodža, 12.st.)

Mútenie mliečneho oceánu (Angkor Wat, Kambodža, 12.st.)

Mútenie mliečneho oceánu bohmi a démonmi (bazárová tlač, 19.st.)

Mútenie mliečneho oceánu bohmi a démonmi (ilustrácia k sérii Višnu Avatar, Uttar Pradeš, India, 1870)

Mutinus mutunus - v *rímskej mytológii* náprotivok gréckeho *Priapa*; zobrazovaný s obrovitým *penisom*

Muttich Kamil Vladislav - (†1924); český akademický maliar a ilustrátor; maloval podobizne, krajiny, orientálne motívy, ilustroval časopisy, maloval plagáty, reklamy a pohľadnice a divadelné dekorácie; pozri *českí maliari, českí ilustrátori, akademizmus*

https://www.google.sk/search?q=Muttich,+Kamil+Vladislav&espv=210&es_sm=93&tbm=isch&source=iu&imgil=RP8lqBTf37-rNM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn1.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtn%253AAND9GcQFfwjYEpPT80rAYOWC_8AXmtZawWewU4Yk8O7xzOCASaXr5bUE%253B324%253B456%253BgFqhbejZgShJxM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fcommons.wikimedia.org%25252Fwiki%25252Ffile%25253AMuttich%25252C_Kamil_Vladislav_-_Mistr_Jan_Hus_na_hranici_v_Kostnici_1415

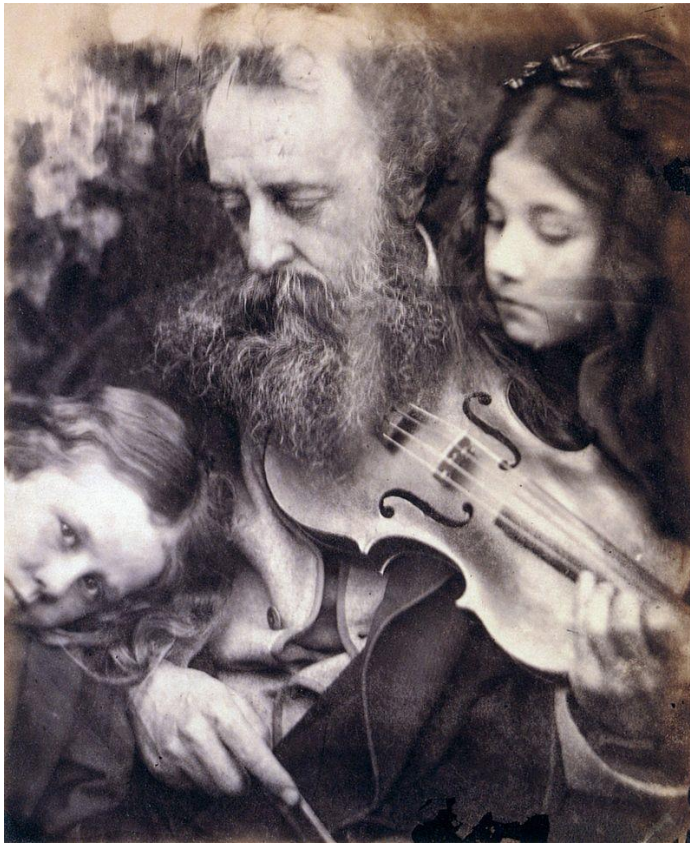
K. V. Muttich: Majster Jan Hus na hranici v Kostnici 1415

mutuli/mutulus - druh plastického *ornamentu* v podobe závesných dosiek na spodnej podhládovej časti *rímsy*: pod dórsnym *geisonom* s tromi radmi kvapiek (*guttae*) po šiestich; používaný aj pod *rímsou* klasicistického *tympanónu*; pozri *regulae*; *klasicizmus*

<http://de.wikipedia.org/wiki/Geison>

<http://fr.wikipedia.org/wiki/Mutulus>

múza - gréc. *musa*; 1.v *gréckej mytológii* deväť bohýň ochraňujúcich vedy a *umenia*; pozri *múzy*
2.prenesene: tvorivá a umelecká *inšpirácia*

J. M. Cameronová: Šepkanie Múzy (platinotypia, 1865)

M. Švabinský: Stretnutie s múzou (drevoryt, 30.roky 20.st.)

múza deviata - pozri *Sapfó*

múzeum - Baleka: gréc. *museion*, lat. *museum*; zariadenie na zhromažďovanie, uchovávanie, spracovanie (triedenie, dokumentácia, konzervovanie, reštaurovanie ap.) a zverejňovanie svojich zbierok (stála expozícia, výmenné a putovné výstavy, publikácie, film a ď. ako doklad hmotnej a duchovnej kultúry); názov múzeum vzťahovaný tiež na budovu inštitúcie, stavebne poňatú na jej poslanie (výstavné sály, depozitár, prednáškové a premietacie sály, reštaurátorské dielne, archív, dokumentácia umeleckého diela, katalóg, pracovne); zameranie práce múzea sa delí na dva hlavné typy: na prírodovedné múzeá a na múzeá kultúrno-historické, ktoré sa ďalej špecializujú na antické zbierky (pozri *antikvarium*), umelecko-priemyselné múzeá ap.; medzi múzeá patria aj pamätné siene a pamätníky; zameraním múzea je daná jeho zberateľská oblasť (územie, časové a druhové vymedzenie zhromažďovaných diel, vedecké a výchovné poslanie múzea); zárodky prvých múzeí v gréckych *múseionoch*, ktoré však neboli verejnou zbierkou v zmysle súčasného múzea, hoci zhromažďovali aj zbierky veľkých umeleckých hodnôt; ako múzeum označil svoje zbierky zrejme prvý raz so zreteľom na ich zameranie historik a biskup Coma Paolo Giovino (1483-1552); na vedecký základ postavené múzeá na prelome 18.-19.st.; pre označenie zbierok maliarskych, sochárskych a grafických diel a inštitúcie, ktorá ich spravuje, sa zaužíval názov *galéria* (v niektorých štátoch sa aj tieto zbierky a inštitúcie označujú ako múzeá: Museum of Modern Art v New Yorku, Štátne múzeum výtvarného umenia A.S.Puškina, v Moskve); osobitným typom galérií sú *Domy umenia*; pozri *domopera*; *almanach*; *museo dell'opera dell duomo*; *výstavníctvo*; The Solomon R.Guggenheim-Museum (v New Yorku), Metropolitan museum of Art (v New Yorku), *Tretjakovská galéria*, *Galéria moderného a súčasného umenia* (v Bergame), *Ermitáž*, *Tate Gallery*, *Albertina*, *Albertinum*, *Zwinger*, *Antikvarium*, *Akademie umenia* (v Antverpách), *Nationalmuseum*, *Rijkmuseum*, *Archeologické múzeum v Madride*, *Národní galerie v Praze/NG*; *Obrazárna Pražského hradu*, *Obrazárna Společnosti vlastneckých přátel umění*, *Moderní galerie Království českého*; *Slovenské národné múzeum*, *Russkij muzej/Štátne ruské*

múzeum v Leningrade; British Museum, Vatikánske múzeum, Štátne múzeum v Berlíne, Umeleckoprůmyslové museum v Praze, Umelecko-historické múzeum vo Viedni; Art Centrum; Artěl, Artia; National Gallery, National Library...; Institut de France musée...; musée..., accademia..., museum..., museo..., múzeum..., galéria..., galleria..., institut..., akadémia..., union..., medzinárodný..., národný..., national..., international, státní..., štátny..., pamiatkový..., ústredie..., kunsthalle; Národné archeologické múzeum (v Aténach); Národné múzeum (v Neapole), Národní muzeum v Praze; New Muzeum of Contemporary Art (v New Yorku); British Film Institute; Matica slovenská; Historické múzeum umenia (vo Viedni); MT Abraham Centrum pre Visual Arts Foundation, Guggenheimovo múzeum

SME: na Slovensku sa stretávame s oboma názvami, *galéria* aj *múzeum*, pričom mnohokrát nerozlišujeme ich použitie; všetko, kde sa vystavujú umelecké diela či predmety kultúrnej histórie (pozri *artefakt*), je múzeum alebo galéria; západný svet však tieto pojmy rozlišuje; galéria býva zväčša inštitúcia zameraná výlučne na prezentáciu spojenú s predajom umenia (pozri *umelecký obchod*); výstavy, ktoré koná, sú teda predajné; aj *galeristu* v tomto prípade vnímajú ako manažéra umelca a jeho tvorby; galéria má zmluvných umelcov, ktorým poskytuje služby (predaj, právne ošetrovanie, dane, vývoz); múzeum je na druhej strane inštitúcia, ktorá organizuje výstavy, na aké sme zvyknutí aj u nás, teda na jednej strane formou stálych expozícií, na druhej výmenné výstavy venované jedinému umelcovi, teda monografické, alebo na určitú tému; výstavy má v rukách *kurátor*; múzea sú zväčša verejné, galérie súkromné; múzea spĺňajú *archívnu* funkciu vo forme zbierok umenia, mapovania a sledovania vývoja umenia v minulosti aj prítomnosti, zachovanie obrazu o myšlienkach, formách a prejavoch súčasnej kultúry pre ďalšie generácie

Muzeum Aloise Jirásky a Mikoláše Alše (*letohrádok Hviezda v Prahe*) - dnes súčasť Památníku národného písomníctví v Prahe; základ tvorí pozostalosť A.Jirásky a Mikoláša Alša, osobné knižnice dr.E.Svobodu (životopisec obidvoch umelcov) a zbierka diel predných českých umelcov; súčasťou *expozície* je Areál bojiska a bitky na Bielej hore (pozri *panoráma*)

Muzeum hlavného mesta Prahy - mestské múzeum dokumentujúce dejiny Prahy od *praveku* po súčasnosť; založené 1883; k významným zbierkovým fondom patrí kolekcia *pazúrikových* nástrojov z Jenerálky, súbor *neolitickéj* keramiky, ukážky súťažných návrhov a pôvodných modelov sochárskej a architektonickej výzdoby Prahy, umelecko-historické predmety, *cechové* pamiatky a ďalšie

Múzeum krásnych umení (v Budapešti) - Szépművészeti Múzeum

Muzeum města Brna - založené 1904 ako súčasť mestského *archívu*; 1948 sa osamostatnilo, od 1961 na hrade Špilberk; z významných zbierok: *archeológia*, *umelecký priemysel*, remeselné *cechy*, doklady o odboji národov proti rakúskej monarchii

Muzeum narodowe we Wrocławiu - založené 1946, do 1970 pod názvom Sliezske múzeum; sídli v *novorenesančnej* budove bývalej zemskej vlády; významné zbierky sliezskeho stredovekého umenia, renesančnej a barokovej maľby (*epitafy*, M.Willmann), z pôvodných zbierok poľského maliarstva 19.-20.st. (A.Grottger); kolekcia európskeho umenia: B.Spranger, nemecká maľba 16.st., rakúska maľba 18.st., nemecká maľba 19.st. (F.A.Tischbein, J.A.Koch); súčasné poľské umenie (najmä umenie *akcie* a *objekty*)

Muzeum narodowe w Krakowie - založené 1879; zbierky poľského maliarstva a sochárstva: neskorá *gotika* (V.Stoss) a *barok*, umenie *osvietenstva* a 19.st. (H.Siedmiradzki, J.Matejko, J.Chelmonski); umenie 20.st.; v roku 1951 pripojená zbierka Czartoryských (najstaršie múzeum v Poľsku, od 1801 v Pulawách): národné pamiatky, zbrojnica, európske maliarstvo (Leonardo da Vinci, Rembrandt)

Muzeum narodowe w Warszawie - otvorené 1862; najväčšie umelecké zbierky v Poľsku; súbor nástenných maľieb zo súdanského *Farasu* (*koptské* maľby z 9.-12.st. v technike *all seco* (Narodenie, *Gologota*))

Muzeum stuki w Łodzi - založené 1928; zbierky poľského moderného umenia: S.Witkiewicz, J.Malczewski, M.Wolodarski; medzivojnová *konštruktivistická* avantgarda, súčasná tvorba, svetové umenie 20.st. (F.Léger, H.Arnp, R.S.Matta)

Múzeum ukrajinskej kultúry (vo Svidníku) - špecializované múzeum ukrajinskej národnosti, založené 1956; bohaté zbierky etnografické a unikátny súbor *ikonopisných* pamiatok

Muziano Girolamo - (†1592); jeden z najvýznamnejších talianskych maliarov, aktívny v strede a na konci 16.st.; začal pracovať pod vedením Romanina, napodobňovateľa *Tiziana*; maľoval historickú maľbu v štýle, založenom do značnej miery *Michelangelom*; dával veľkú dôležitosť monumentálnej anatómii svojich postáv, a to aj v prácach s asketickými svätcami; pozri *talianski maliari renesanční*, *talianski maliari 16.st.*, *rímski umelci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Girolamo_Muziano

<https://www.google.sk/search?q=Muziano+Girolamo&espv=2&biw=1852&bih=995&site=webhp&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=IyhOVYSwI8njU4zsgPgF&ved=0CCAQsAQ&dpr=1>

<https://www.google.sk/search?q=Muziano+Girolamo&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=13OKVafCAYfcywPN7CE&ved=0CB4QsAQ&dpr=1>

G. Muziano: Vzkriesenie Lazára (16.st.)

G. Muziano: Pentekostés (16.st.)

G. Muziano: Sv. František z Assisi (16.st.)

G. Muziano: Vzkriesenie Lazára (grisaille, 1600-1608)

Múzy - v gréckej mytológii deväť bohýň ochraňujúcich vedy a umenia; podľa Hesioda dcéry Dia a bohyne pamäti *Mnemosyné* alebo *Harmonie*; podľa iných autorov dcéry *Urána* a *Gaie*; svojou krásou sa Múzy vyrovnali najkrajším bohyniam, obľubovali taniec a spev, žili na *Olympe*, kde sa zúčastnili hostín bohov, tančili pod vedením *Apollóna* (pozri *Apollón Musageos*) obveselovali ich aj seba; prichádzali aj k prameňu *Hippokrene* na *Helikóne* (v *Boiótii*) a ku Kastalskému prameňu na svahu *Parnasu* ale bo do v thesálskej *Pierii* (> *Pieridky*); boli milované všetkými bohmi okrem *Áresa*; boli milé k ľuďom, najmä k básnikom, dramatikom, pevcovi a hercom; ak nimi boli urazené, pomstili sa tým, že odňali zrak, sluch, hlas (pozri *Tamyros*); prepožičovali nielen básnické ale aj *veštické* schopnosti (pri začiatku diela vzývané, aby stáli umelcovi po boku ako *inšpirácia*); bohyne *krásnych umení* (pozri *les beaux-arts*); pôvodne bola múza iba jedna: *Mnemosyné* (bohyňa pamäti), neskoršie pramene uvádzajú tri a potom deväť: *Kalliopé*, *Euterpé*, *Melpomené*, *Thaleia*, *Erató*, *Terpsichoré*, *Clió/Kleio*, *Uránia*, *Polyhymnia*; pôvodne grécke bohyne poézie a spevu, neskoršie nositeľky jednotlivých oborov vedy a umenia; ich atribúty sa ustálili až koncom gréckej antiky (pozri *helenizmus*); Múzam bol zasvätený *vavrín*, *včela*, *cikáda*; zachytené vo *vázovom maliarstve*, nedochované archaické voľné sochy; motív rozšírený najmä v helenizme (*sarkofágy*, nástenné maľby v *Herculaneu*, mozaiky, *rímske mince*); v *rímskej mytológii* nazývané *Cameae/Kamény*; v stredoveku považované v súlade s pythagorejským výkladom za pôvodkyne *harmónie* sfér a ospevovateľky stvorenia sveta; k ich pôvodnému poslaniu sa obracia renesancia a barok; (G.Penz, A.Mantegna, Poussin, R.Mengs, H.van Balen st., J.A.D.Ingres, E.Delacroix, G.Moreau, A.Canova, B.Schnirch, J.Wagner, M.Švabinský, A.Procházka, K.Dvořák, O.Dix, P.Klee, C.Brancusi); pozri *Helikon*, *Pegas*; *múseion*; *Sapfó*; *inšpirácia*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Muse_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Muse_(mitologia))
<http://es.wikipedia.org/wiki/Musa>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Apol%C3%B3n>

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8725982195/in/photostream/>

Básnik Vergilius so zväzkom Aeneidy a Múzami (rímska mozaika, 3.st.)

G. Romano: Tanec Apolón a Múz (1540)

C. Robetta podľa F. Lippiho: Dve Múzy (rytina, 1500-1535)

J. de Momper: Helicon. Minerva navštevuje Múzy (16.-17.st.)

H. van Balen: Minerva a Múzy (1620)

H. van Balen I.: Minerva a Múzy 2 (17.st.)

S. Vouet: Apollo a Múzy (1640)

F. Francken II (stafáž) a J. van der Lanen (krajina): Apolón a Múzy (17.st.)

N. Poussin: Tancujúce Múzy (1634-1636)

E. le Sueur: Odhalenie múz Clio, Euterpe a Thalia

H. Rottenhammer: Minerva a Múzy (1603)

H. Rottenhammer: Minerva a Múzy na vrchu Helikon (1603)

E. Le Sueur: Múzy (1640-1645)

E. Le Sueur: Múzy Melpomene, Erato a Polymnia (1652-1655)

C. van Everdingen: Štyri Múzy (17.st.)

P. G. Batoni: Apolón a dve Múzy (1741)

Richard Samueli: Deväť múz (detail; A. Kauffmanová pri stojane)

Richard Samueli: Deväť múz. Portréty v charakteroch múz v Apolónovom chráme

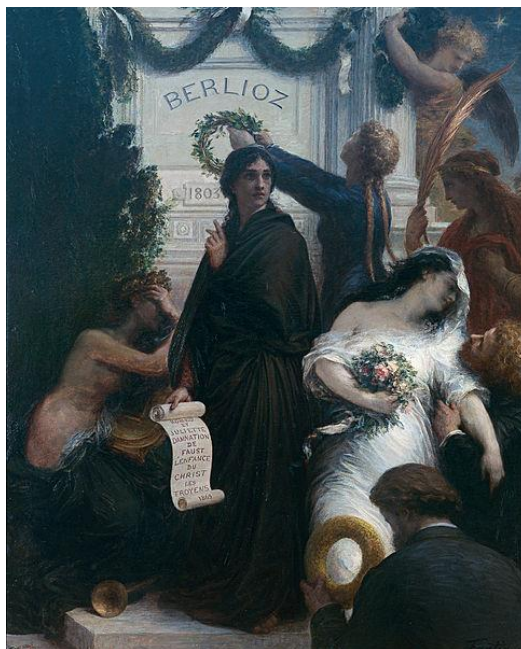

C. Brincusi: Spiaca Múza

G. Moreau: Hesiodos a Múza

H. H. Fantin-Latour: Wagnerova múza (litografia, 1862)

H. H. Fantin-Latour: Narodeniny. Berlioz

„Múzy podsvetia“ - pozri *Sirény* (Zamarovský)